

Stanovisko k možnostem činnosti stávajících základních škol praktických po 1. 9. 2016

Školy aktuálně označované jako základní školy praktické jsou dle stávající legislativy zařazeny mezi školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (viz § 3 odst. 1 písm. c) a § 5 písm. f) vyhlášky č. 73/2005 Sb.). V souladu s § 181 odst. 1 písm. c) školského zákona jsou **typicky zřizovány kraji** (ne však výlučně).

O těchto školách dále platí, že se jim **nestanovuje školský obvod** (§ 178 odst. 4 školského zákona: *Školský obvod se nestanoví škole zřízené v souladu s § 16 odst. 9 a školám zřizovaným jinými zřizovateli než obcí nebo svazkem obcí.*).

Školy, které jsou v současnosti označované jako základní školy praktické a jejichž školní vzdělávací program obvykle vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (dále jen „RVP ZV – LMP“), mají možnost pokračovat v činnosti školy v následujících režimech:

- a) Příslušná právnická osoba bude **vykonávat činnost základní školy**, přičemž **půjde o tzv. běžnou školu**, tedy nikoliv školu zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Pokud bude školu od 1. 9. 2016 i **nadále zřizovat kraj**, bude se tak dít s odkazem na § 181 odst. 2 písm. c). To znamená, že musí jít o školu, u které kraj prokáže potřebné finanční, materiální a personální zabezpečení. Této škole **nebude výslovně stanoven školský obvod** (výše uvedený § 178 odst. 4 školského zákona).

Činnost školy může být však **rovněž převedena pod právnickou osobu zřizovanou obcí**. Předpokladem bude dobrovolnost na obou stranách, přičemž je nutné vzít v úvahu, že může jít o **administrativně náročný proces**. Z hlediska školského rejstříku musí dojít ke změně v údajích o právnické osobě vykonávající činnost školy a o zřizovateli. Obě strany (kraj a obec) se musí dohodnout, že k určitému datu přejde činnost konkrétní školy vykonávané dosud právnickou osobou zřizovanou krajem na jiný právní subjekt, právnickou osobu zřizovanou obcí. Rovněž musí být dojednaný přechod pracovněprávních vztahů, přechod majetku, účetnictví, atd.

V případě škol, jejichž školní vzdělávací program byl vydán v souladu s RVP ZV – LMP, je nezbytné postupovat podle Opatření ministryně, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, č. j. MŠMT-28603/2016, a kterým dochází ke zrušení přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Tyto školy uvedou své školní vzdělávací programy do souladu s **novým změněným Rámcovým vzdělávacím programem** pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“) nejpozději **do 1. září 2018** (tj. nejpozději do 2 let). Do doby uvedení školního vzdělávacího programu do souladu s **novým RVP ZV** upravuje škola podmínky vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením **podle jejich speciálních vzdělávacích potřeb** a vychází při tom **zejména z nového RVP ZV** (tedy i žáků, kteří budou k 1. 9. 2016 na prvním stupni, byť se doposud vzdělávali podle přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením). **Žáci, kteří budou od 1. září 2016 žáky druhého stupně** základního vzdělávání **a kteří se doposud vzdělávali podle RVP ZV – LMP, dokončí základní vzdělávání podle dosavadního školního vzdělávacího programu** vydaného **v souladu s RVP ZV – LMP. Zákonný zástupce žáka však může požádat o vzdělávání podle nového RVP** (čl. 6 Opatření ministryně). Tento postup platí i ve škole, která případně přejde do režimu „běžné“ školy hlavního vzdělávacího proudu, ačkoliv byla před 1. 9. 2016 základní školou praktickou.

S tím souvisí, že po dobu 2 let jsou na základě přechodného ustanovení vyhlášky č. 27/2016 Sb. „**použitelná**“ **doporučení** a na ně navazující podpory podle dosavadních právních předpisů. To však samozřejmě nevylučuje možnost rediagnostiky v průběhu tohoto přechodného období.

Pokud je předmět činnosti příslušné právnické osoby vykonávající činnost základní školy praktické vymezen v obecné rovině (kupř. **odkazem na § 44 školského zákona**, který stanovuje, že základní vzdělávání vede k tomu, *aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění*), není dle našeho názoru nutné při přechodu do režimu školy „běžné“ přistupovat ke **změně tohoto vymezení**. Toto vymezení cílů základního vzdělávání je totiž společné všem základním školám.

Pokud však obsahuje zřizovací listina v předmětu činnosti bližší vymezení, kupř. v praxi často uváděný odkaz na vyhlášku č. 73/2005 Sb., a lze z kontextu dovozovat, že se jedná o ta ustanovení, která se vztahují ke školám vzdělávajícím žáky se zdravotním postižením, je třeba i vzhledem k pozbytí platnosti vyhlášky k 1. 9. 2016 upravit zřizovací listiny rovněž v této části.

Dále platí, že se ruší vymezení typů škol pro účely označování uvedené v § 5 vyhlášky č. 73/2005 Sb. To znamená, že „základní škola praktická“ již nebude typem školy. Vzhledem k uvedenému, bude nutné **změnit název školy**, která přejde do režimu „běžné“ školy, aby nedocházelo k nejednoznačným výkladům, zda se jedná o školu běžnou či nikoliv. Změna názvu školy bude mít **dopad na údaje zapisované v rejstříku škol a školských zařízení**.

Nutnost změny zřizovací listiny, případně dalších změn s tím souvisejících, je třeba **proto zkoumat případ od případu**.

- b) Jako další možnost pro stávající základní školy praktické přichází v úvahu rovněž **převedení do režimu „běžné“ základní školy se zřízením třídy/tříd určené pro žáky uvedené v § 16 odst. 9** (určenou pro žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem). Zřízení takovéto třídy je však podmíněno souhlasem krajského úřadu nebo MŠMT (v případě jím zřizovaných škol a škol církevních). Z hlediska kroků nutných pro transformaci školy na školu „běžnou“ platí výše uvedené ve variantě a).
- c) V rámci třetí varianty se zřizovatel může rozhodnout, že stávající základní škola praktická bude školou zřízenou **podle § 16 odst. 9 školského zákona**, tj. určenou pro žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem. Zřizovatel tedy vyhodnotí, pro jaký druh postižení je škola zřízena, když v případě, kdy je zřízena pro jiný druh postižení než je postižení mentální, lze v rámci této školy zřídit třídu, oddělení nebo skupinu, v níž se budou vzdělávat **žáci s jiným druhem postižení**. Ve třídách, v nichž se vzdělávají žáci s mentálním postižením, ale platí, že zde **nemohou být žáci s jiným druhem postižení**. U tříd pro žáky s jiným zdravotním postižením se mohou vzdělávat žáci s jiným postižením, než pro které byla tato třída zřízena, v maximálním počtu 25% z celkové počtu žáků třídy. **Žáka, který má kromě mentálního postižení současně i jiný druh postižení, lze vzdělávat ve třídě pro žáky s mentálním postižením.**

I u těchto škol platí, že jim **není stanovován školský obvod** (opět v souladu s § 178 odst. 4 školského zákona).

Pokud se vyskytují případy, kdy je ve třídě základní školy praktické vzděláván žák **bez jakéhokoliv** postižení, ať již mentálního nebo jiného, **vztahuje se na něho přechodné ustanovení zákona č. 82/2015 Sb. Není-li možné** takového žáka převést do jiné třídy v rámci téže školy v souladu se zákonem (tzn. do třídy „běžné“ školy), pak musí ředitel školy **písemně uvědomit** zákonné zástupce žáka a poskytnout **jim součinnost, metodickou pomoc** k zajištění nejvhodnějšího způsobu vzdělávání, a to nejpozději do **31. května 2016**. Zajištění nejvhodnějšího způsobu vzdělávání je totiž v souladu s nejlepším zájmem žáka.

V souladu s Opatřením ministryně, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, č. j. MŠMT-28603/2016, rovněž u těchto škol platí, že uvedou školní vzdělávací programy do souladu s **novým RVP ZV** nejpozději **do 1. září 2018** (tj. nejpozději do 2 let). Do doby uvedení školního vzdělávacího programu do souladu s **novým RVP ZV** upravuje škola podmínky vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením **podle jejich speciálních vzdělávacích potřeb** a vychází při tom **zejména z nového RVP ZV. Žáci, kteří budou 1. 9. 2016 žáky druhého stupně** základního vzdělávání **a** kteří se doposud vzdělávali **podle RVP ZV – LMP, dokončí** základní vzdělávání podle **dosavadního školního** vzdělávacího programu vydaného **v souladu s RVP ZV – LMP. Zákonný zástupce žáka** však **může požádat** o vzdělávání podle **nového RVP ZV** (čl. 6 Opatření ministryně).

V případě této varianty se domníváme, že **zřizovací listiny** si vyžadují pouze **dílčí úpravu**, zejména pokud obsahují odkaz na zrušovanou vyhlášku č. 73/2005 Sb. Navzdory tomu, že nová právní úprava nepřebírá typ školy „základní škola praktická“, z právních předpisů dle našeho názoru **nevyplyvá** povinnost měnit název školy, pokud název školy bude toto označení v sobě i nadále zahrnovat, a škola nadále zůstává školou vzdělávající žáky s mentálním postižením. Vždy je třeba ale dbát na to, aby název nebyl matoucí. V případě změny zřizovací listiny lze doporučit i doplnění druhu postižení, pro které je škola zřízena.

I v tomto případě platí, že případnou nutnost změny zřizovací listiny či případnou změnu údajů uvedených ve školském rejstříku, bude nutno posuzovat případ od případu.

Závěr

Škola, potažmo její zřizovatel, musí v každém konkrétním případě zvažovat, zda bude vzhledem k výše uvedenému schopna dostát všem povinnostem, které se na školu v různých režimech výše uvedených (běžná škola, běžná škola se „speciální“ třídou, škola zřízená podle § 16 odst. 9) vztahují. V reakci na podněty z praxe MŠMT uzavírá, že školská legislativa neumožňuje vykonávání činnosti základní školy v jiných než výše uvedených režimech.